

ACTUALITATEA CLASICILOR

REGELE ȘTEFAN de Sik Sándor ●
TEATRUL NAȚIONAL DIN TÂRGU-MUREȘ, secția maghiară ● Data reprezentăției: 24 noiembrie 1996 ●
Regia: Kincses Elemér ● Scenografia: Labancz Klára ● Distribuția: Ferencz István (Regele Ștefan), Mozes Erzsébet (Regina Gisela), Somody Hajnal (Prințesa Ilona), Györffy András (Ducele Vazul), László Zsuzsa (Gyöngy), Tatai Sándor (Ducele Péter), Kárp György (Aba Samuel), Csergöffy László (Buda), Sarkadi Zoltán (Sebős), Nagy József (Szalók), Kozsik József (Bonyha), Magyar Gergely (Anasztáz), Nagy István (Csanád), Székely Ferenc (Gotthard), Pillery Zsolt (Pósa, Sáman), Tóth Tamás (Hadnagy); în alte roluri: Varga Csaba, Nagy Levente, Székely Sándor, Szakács László, Bóni László.

Kincses Elemér aparține acelei categorii ferice de regizori care pot să descopere sensuri contemporane și să găsească imagini scenice sugestive, convingătoare și percutante în cele mai diverse opere dramatice. A demonstrat acest lucru din plin în **Vizita bătrânei doamne** de Friedrich Dürrenmatt și a arătat această capacitate din nou, emoționant și direct, în recentul său spectacol cu **Regele Ștefan** de Sik Sándor (1889–1963). Dacă în comedia amară a scriitorului elvețian a știut să pună accentul pe sarcasm, în drama scrisă în 1934 de Sik Sándor, partizan al teatrului simbolist, misterial și istoric, a reliefat actualitatea prin elemente ritualice. Spectacolul său, având numeroase momente de elevată dramă liturgică, este însă, totodată, și o densă dezbateră politică.

Cu câteva detalii de decor, Labancz Klára a creat un cadru simplu, sever, aparent sărac, dar grăitor, evocând începuturile Evului mediu doar printr-o poartă-cușcă din gratii, iar palatului regal, printr-un tron; în plus, un fundal-ogivă închipuie o biserică sau un drum spre înălțimi. Ambiguitatea întărește impresia de misterios trecut și de tulburător prezent. Mai mult decât recuzita, luminile sunt cele ce domină scena, sugerând și noaptea vremurilor, și nevoia de soare, și veșmântul negru al întinericului căutat de complotiștii ce vor să-l ucidă pe Regele Ștefan, și idealul acestuia din urmă de a-și duce poporul spre civilizație, pace și încredere în oameni.

Spectacolul începe cu un minunat cor liturgic, încheindu-se în acordurile triumfătoare ale unei mise solemne, în

foto: Bartha László

Scenă din **Regele Ștefan** de Sik Sándor la TN Târgu-Mureș, secția maghiară (regia: Kincses Elemér)

sunetul căreia un lung șir de făclii pornește de la rampă către o madonă albă, plasată în fundal.

Acțiunea este încărcată de tensiuni și conflicte. Eroul principal, Regele Ștefan, cel ce i-a creștinat pe unguri, se află în discordie cu o parte dintre nobilii săi. Îmbrăcat în alb, o siluetă de autentic sfânt, înalt și subțire, Ferenczy István a creat un personaj simplu și copleșitor. El își susține cauza și o apără împotriva nobililor conduși de ducele Vazul (prezență puternică, impusă de Györffy András) și de energica, exploziva sa soție, Gyöngy (foarte bine întruchipată de László Zsuzsa, cu temperament și izbucniri vulcanice). Regele este acuzat cu vehemență că a trădat religia, tradițiile și ființa strămoșilor, dar el îi lămurește pe opozanți că noua credință înseamnă pace, libertate și mai ales integrarea poporului său în Europa. Replicile legate de această integrare au, firește, conotații actuale.

Atunci când complotiștii pătrund, acoperiți de noapte, în camera regelui, pentru a-l ucide, acesta nu li se împotrivesc cu sabia, ci cu demnitatea lui, cu spiritul lui tolerant, cu bunătatea lui. Drept, siluetă imaculată, regele stă în fața dușmanilor ale căror spade încet, încet încep să coboare spre pământ. Nu

lipsește din piesă nici lupta dintre pasiune și datorie, prințesa Ilona fiind nevoită să-l ia în căsătorie pe Ducele Péter, principe creștin și asociat al lui Ștefan, pentru a putea duce mai departe misiunea de apărare a poporului. Regina Gisela, jucată de Mozes Erzsébet cu sensibilitate, dar și cu tărie, este alături de soțul ei, chiar dacă la un moment dat e depășită de rezistența și bunătatea lui.

Curtenii, prietenii și adversarii lui Ștefan, au tensionate și viguroase scene de grup, dar și momente individuale bine subliniate, definite prin ritm și capacitatea de a realiza omogenitatea. Voci bărbătești bine pozate, voci energice, calde sau tăioase, dar întotdeauna într-o deplină armonie sporesc emoția dată de spectacol. În acest grup se află Kárp György și Csergöffy László, Sarkady Zoltán și Nagy József, Kozsik József și Magyar Gergely – toți răspunzând cu pasiune și dăruire misiunii lor, contribuind la crearea acestui spectacol bine structurat.

Toți interpreții au înțeles gândul regizorului: acela de a da viață nu unei piese istorice, cu reconstituiri de epocă și atmosferă medievală, ci unei autentice dezbateri de idei.

ILEANA BERLOGEA